

ŞEVARDNADZE'NİN ARDINDAN

Orhan URAVELLİ

Dünyanın ve ülkemizin oldukça yoğun ve gergin gündemi yüzünden huzurumuz kaçmışken Şevardnadze'nin ölüm haberi geldi. Hakkında birçok yorum yapıldı, eski defterler karıştırıldı ve onu tanıyan meslektaşları ve ünlü politikacılar veda duygularını dile getirdiler. Ancak Eduard Amvrosiyeviç Şevardnadze'nin (1928-2014) politik kariyeri ve faaliyetleri konusunda bizim için başlıca ölçü, elbette ki onun SSCB ve Gürcistan devlet adamı olarak Ahıskalılarla ilgili tutumudur.

Onun ismini ilk defa on yaşında, 1968 ağustosunda duymuştum. O zaman Azerbaycan'ın Haçmaz ilçesinde oturuyorduk ve kasabamızdaki yaşlılarla birlikte babam da Tiflis'te düzenlenen gösteriye katılmıştı. Ahıska Türklerinin siyasi bilincini değiştiren ve onların rejime güvenlerini tamamen sarsan bu eylem, Ahıskalıların toplum hayatında derin izler bırakmıştı. Güvenlik güçleri zor kullanmış, Kommunarlar, şimdiki İstiklal Parkı'na toplanmış Ahıskalıları polis kuvvetleri cop ve basınçlı suyla dağıtmıştı. Sonraki gün ise meydana girişler kapatılmış, Ahıskalıları oraya varmadan yakalamış, araçlara teperek gara götürmüş, 'biletsiz olarak beleştin' hepsini trenlere bindirmiş ve geldikleri değişik cumhuriyetlere (Özbekistan, Kırgızistan, Kazakistan, Azerbaycan vb.) göndermişlerdi.

Peki, sizce o sırada Gürcistan SSC İçişleri Bakanı kimdi? Evet, bildiniz, Eduard Şevardnadze idi. O dönemde SSCB'de İçişleri Bakanlığı yerine Toplum Düzenini Koruma Bakanlığı vardı. Tiflis eylemini bu şekilde dağıtma emrini bizzat o vermişti. Ancak daha önce adı geçen o parkta toplanmış Ahıskalı eylemcilerin acele seçtikleri bir grupla oradaki Ermeni ayakkabı tamircisinin kulübesinde bir araya gelmiş ve yaklaşık yarım saat görüşmüştü; vaatler vermiş, eylem ve mitinglerden vazgeçmeye çağırmıştı. Moskova ve Tiflis makamlarının konuya çözüm bulacaklarını söylemişti. Ancak o zaman Sovyet rejiminin yalan ve riyalarına alışkın olan Enver Odabaşov ve arkadaşları, ona inanmamış ve gösteriye devam etme kararı almışlardı. Sonrası bellidir: Cop, tazyikli su, gözaltılar... Kısacası

Eduard Şevardnadze

Ahıska Türklerinin 1968 hatıraları vardır. İşte babam bana bunları anlatırken İçişleri Bakanı Şevardnadze'den bahsetmişti.

Rusların kısaca Şevi diye alay ettikleri Şevardnadze, 'Beyaz Tilki' lakabıyla ün kazanmıştı. Bizim Türk sosyalist aydınlar bile, sosyalizm kampını çökerten, SSCB'yi 'satan' ve tarihe gömenlerden biri olarak hâlâ onu suçluyorlar. Tarihin cilvesi olsa gerek ki Gürcü Stalin SSCB'yi devasa totaliter imparatorluğa dönüştürürken, diğer bir Gürcü Şevardnadze SSCB'yi yıkıyordu. Malum, bekâra karı boşamak kolaydır, ama konumuz bu değil.

Yıllar sonra Türkiye'de, onun 1991 Almanca baskısından çevrilmiş 'Gelecek Özgürlüktür' adlı kitabında şu satırları okumuştum: '*Meskhetya Türklerinin Gürcistan'dan sürülmüş olmaları bilinen bir gerçektir; ancak binlerce Gürcü ailesinin de zoraki şekilde sürgün edildiğini bilen azdır.*' (s. 50).

Bu acayip ifade, 'demokrat ve liberal' Şevardnadze'nin karakersizliğini açıkça ortaya koyuyordu. Bu mantıkla her bir cinayeti başka bir cinayete örtbas ve göz ardı etmek mümkündü. SSCB Dışişleri Bakanı 9 Nisan 1989'de Tiflis'te bağımsızlık gösterilerine karşı silahlı birliklerin operasyonu sonucunda yaşanan facia kitapta sayfalarca anlatılmış, ancak bunun üzerinden sadece iki ay sonra patlak veren Fergana olayları

hakkında kitapta tek kelime yoktu. Hâlbuki Ahıska Türklerinin başına gelen felâketler ve onların dönüş mücadelesi hakkında en fazla bilgiye sahip Sovyet yöneticisi kuşkusuz Şevardnadze'ydi. O bu sorunun sadece tarihî çerçevesini ve boyutlarını çok iyi bildiği gibi, Ahıska'ya dönmek isteyenlerle doğrudan muhatap olan resmî görevliydi ve onların vatanlarına dönmelerine belki en çok engel olan politikacılarından biri de bizzat oydu. Ahıskalılar 1968'den sonra da defalarca Tiflis'e heyetler göndermiş ve Şevardnadze'den çözüm talebinde bulunmuşlardı. Sonuç hep hüsrana olmuştur. Şevardnadze heyetleri sadece oyalamıştı ve en 'kuvvetli' argümanı da şuydu: *"Moskova sizin Ahıska'ya dönmenizi uygun görmüyor, orası Türkiye sınırındadır."* Hâlbuki Moskova'daki yetkililer de ricaya gelen Ahıskalılara hep şöyle derlerdi: *"Gürcüler sizin dönmenizi istemiyorlar, bize oradaki Ermenilerden yüzlerle mektup geliyor, Türkleri katiyen istemediklerini yazıyorlar."*

Bu mektupları Ahıska'da oturan Gürcü ve Ermenilere kimlerin yazdığını ve köylülere kimlerin imzalattığını Şevardnadze çok iyi biliyordu. Onun birkaç defa kabul ettiği Enver Odabaşov, arkadaşlarıyla birlikte 1971'de tutuklanmıştı. Şevardnadze ise başarılarından dolayı olacak ki 1972'de Gürcistan KP MK 1. Sekreteri tayin edildi ve tam 13 yıl Gürcistan ondan soruldu!

Klara Barataşvili (1951-2012), babası Latifşah Barataşvili'nin 1988'de *Literaturnaya Gruziya* dergisinde yayınlanan hatıralarına, Şevardnadze'ye gönderilmiş bir mektubu da eklemiştir. Yazar, bilim adamı ve sanatçılardan oluşan bir grup Gürcü aydınının Şevardnadze'ye yazdıkları 09.02.1977 tarihli bu mektupta daha ilk cümle birçok konuya açıklık getirmektedir: *"Bilindiği gibi Kasım 1944'te yaklaşık 20 bin haneden oluşan ve Türk denmesine rağmen Meskh kökenli Gürcü Müslüman olan nüfus, Gürcistan'ın güneyinden Orta Asya'ya sürülmüştür... Bu sürgün, onları vatan toprağından koparmış ve Meskhlerin manevi ölümüne yol açmıştır."*

Ardından bu şovenler Ahıskalı Türklerin Gürcü (Kartvel) olduklarını ispatlamaya kalkışarak bir sürü hezeyan yazmışlardı. Ancak son cümleler çok daha ilginçti ve anlaşıldığı üzere sorunun başlıca sorumlularından biri Şevardnadze'ydi: *"Sürülmüş Meskhler, SSCB KP'in yanısıra defalarca Gürcistan*

makamlarına da başvurmuş, ama sonuç alamamışlardır. Zaten Moskova da başvuruları daima Tiflis'e aktarmıştır, çünkü sürülenlere dönüş izni verme yetkisi Gürcistan'a aittir. Ne var ki, dönüş gerçekleşmiyor. Bu itibarla konuya eğilmenizi istiyoruz ve öz kardeşlerimiz olan Meskh Müslümanların topraklarına dönüşü için gerekenin yapılmasını arz ediyoruz."

Görüldüğü üzere Şevardnadze'nin o sırada 'Meskh kardeşlere' pek de merhameti yoktu, çünkü Gürcü olduklarını kabul etmiş zavallılara bile Gürcistan dönüş izni vermemişti. Öte yandan gazeteci Akaki Mikadze şöyle yazmıştı: *"13.03.1979'da Gürcü tezini savunan ve Meskhlerin Türkleştirilmiş Gürcü olduğunu her fırsatta dile getiren bir grup Gürcü aydını E. Şevardnadze'ye müracaat ederek Meskhlerin dönüşüne izin verilmesini istediler. Kurulan Komisyon kararıyla Gürcü olduğunu kabul eden bazı ailelerin dönüşüne izin verildi. Fakat bu aileler Ahıska'ya değil, Gürcistan makamlarının belirledikleri yerlere iskân edildiler."* (Novoye Russkoye Slovo gazetesi, N.Y. 12.06.1992).

L. Barataşvili'nin hatırlarıyla birlikte yayımlanmış diğer bir mektup da tanınmış Gürcü yazar Nodar Dumbadze'nin Klara Barataşvili'ye yazdığı mektuptur. 08.12.1981 tarihli bu mektupta şu kısım dikkat çekmektedir: *"Sanatçı ve yazarlar, parti ve hükümet liderleriyle görüşmeler ve kabuller sırasında Meskh konusunu sık sık gündeme getiriyorlar. Fakat ne yazık ki her şey E.A. Şevardnadze'nin elinde değil ve o bu ülkede her şeye kadir değil!"*

Bu ifadeler oldukça önemli ipuçları vermektedir. Demek ki Gürcistan'da Meskhler hakkında bu efsanelere inananlar pek fazla değildi ve Ahıskalı Türklerin dönüşüne kesinlikle karşı çıkan Gürcü milliyetçileri ile bölgedeki Ermenilerin tepkisinden korkuluyordu.

Diyelim ki 1981'de Şevardnadze her şeye kadir değildi, peki bağımsız Gürcistan'ın Devlet Başkanı olunca, yani çok şeylere kadir olduğu zaman Ahıskalılar için ne yapmıştı? Merhum liderlerimizden Yusuf Serverov'un (1939-2003) bana anlattığına göre, 1993'te Tiflis'te Şevardnadze Ahıskalı heyeti kabul etmiş, sorunu ta başından beri çok iyi bildiğini söylemiş, ancak yine 'her şeye kadir olmadığını' bildirmişti. O, ülkede iç savaşın hâlâ sürdüğünü, Abhazya ve Güney Osetya'dan kaçmak zorunda kalmış yaklaşık 300 bin Gürcü'nün çaresiz durumda kaldığını, anarşi, kargaşanın ve

kıtlığın tavan yaptığını kaydetmişti: “Yusufcuğum, bu şartlarda ben kimi nereye kabul edebilirim?”

Ne var ki Gürcistan'ı harabeye çeviren ve on binlerle Gürcü'nün Abhazya ile Osetya'dan kovulmasının başlıca suçlularından biri bizzat Şevardnadze'ydi. Ancak diyoruz ya, bizim konumuz bu değil.

Fakat bu büyük politikacıyı Ahıskalıların hafızalarında yaşatacak çok önemli bir marifeti daha var. 31.03.1993'te Vatan Cemiyeti Başkanı Yusuf Serverov'un sunduğu dilekçeye cevaben E.A. Şevardnadze, “Sürgün Edilmiş Meskhlerin Sosyal Sorunlarının Çözümü Hakkında Gürcistan Devlet Başkanının Emri” ni (Sayı 106, 18 Mayıs 1993) imzalamıştı. Bu belgedeki merhamet ifadeleri gözlerinizi yaşırtır!

“BM ve AT tarafından kabul edilmiş uluslararası anlaşmalarda yer alan hükümlerin devamlı şekilde yerine getirilmesi ve 1944 yılında Gürcistan'dan sürülen Meskhlerin haklarını koruma amacıyla aşağıdaki hususların yerine getirilmesini emrederim:

1. Gürcistan Hükûmeti, ilgili ülkelerin hükûmetleriyle görüşmeler ve anlaşmalar yoluyla, sürgün edilmiş Meskhler konusunda Gürcistan'ın üzerine düşen taahhütlerin boyut, şekil ve özelliklerini belirleyecek ve meselenin çözümü için cari yılsonuna kadar uzun vadeli komple program hazırlayarak teslim edecektir.

2. Gürcistan Cumhuriyeti Hükûmeti (A. Margiani) 1989-1992 yılları arasında, haksız ve zoraki yolla Gürcistan'dan sürgün edilen ve halen eski SSCB cumhuriyetlerinde ağır durumda bulunan Meskh ailelerinin Gürcistan'a dönüşü için üç ay içinde gereken tedbirleri alacaktır.

3. Göçmenler ve İskân İşleri Genel Müdürlüğü (V. Vaşakidze), 1992 yılında Rusya'nın Krasnodar Vilayeti yönetimiyle imzalanan anlaşmayı yerine getirmek için üç ay içinde program hazırlasın ve teslim etsin.

4. Gürcistan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı (T. Kvaçantiradze), Sulhan Seba Orbeliani Eğitim Enstitüsü nezdinde sürgün Meskh gençlerinin Gürcistan Devlet Dili ve Tarihini öğrenmeleri için açılmış iki yıllık kursları, iki yıllık hazırlık şubesine dönüştürsün ve bunun için enstitüye kadro ihdas edilsin.

• Gürcistan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı, Vaks Öğrenci Sitesindeki beş katlı yurt binasını, vatana ka-

zandırılan Meskh gençlerinin adaptasyon merkezi olarak kullanılmak üzere Sulhan Seba Orbeliani Devlet Eğitim Enstitüsü'ne devretmek için gerekenleri yapsın.

• Yatılı okullarda, çocuk esirgeme yurtlarında bulunan bütün boş yerler, göçmen durumundaki veya çok zor koşullarda yaşayan sürgün Meskhlerin çocuklarına tahsis edilsin, bunların kabulü ve eğitimi için her türlü tedbir alınsın.

5. Gürcistan Cumhuriyeti Bayındırlık Bakanlığı (Balkan G. Mirianaşvili) bir ay içinde 4. Paragrafta belirtilen yurttaki tamirat işleri yapılması için keşif belgesi hazırlasın ve takdim etsin.

6. Gürcistan Cumhuriyeti İnsan Hakları ve Milletlerarası İlişkiler Komitesi (Başkan A. Kavsadze), vatana dönüşleri sağlanacak Meskhlerin sosyal adaptasyonu için 6 ay içinde program hazırlasın.

7. Gürcistan Televizyon ve Radyo Devlet Şirketi ile cumhuriyet basını, sürgün edilmiş Meskhlerin sorunlarını ve adaptasyon meselelerini, onların çıkarlarını Gürcü devletinin kuvvetlenmesi hedefine uygun şekilde değerlendirmeye önem versin.

8. Gürcistan Matbaa İşleri ve Yayınevleri Devlet Şirketi (Başkan V. Rskhiladze), Khsna Meskh Cemiyeti'nin gazete yayınlaması için her türlü yardımda bulunsun, bilim kuruluşları ve yayınevlerinin Gürcistan tarihi ve ayrıca Meskhetiya tarihi üzerine bilimsel yayın ve kitaplar basması için kolaylık sağlasın ve elindeki imkanları değerlendirsın.

9. Gürcistan Devlet Başkanlığı Nezdinde Uluslararası İnsani Yardımlar Koordinasyon Şubesi (N. Uznadze), vatana dönecek Meskhlerle devamlı yardımda bulunsun.

10. Cumhuriyet ilçeleri ve ayrıca Acaristan Özerk Cumhuriyeti mercileri işbu emrin yerine getirilmesi için kendi düşünceleri ve somut tekliflerini iki ay içinde bildirsinler.

Eduard Şevardnadze
(mühür, imza)

Bu belge, şoven maceracılıkla Abhazya'ya asker gönderen Şevardnadze'nin, uğradığı hüsrandan ve 300 bin kadar Gürcü'nün Abhazya'dan kovulmasıyla sonuçlanan faciadan hiçbir ders almadığını ve aynı şoven politikanın peşinde olduğunu açıkça ortaya koyan bir faşizm örneğidir. Yeryüzünde Gürcü, Türk, Ermeni ve nice başka etnik grup ve ulus vardır, ancak Meskh diye bir toplum yoktur. Bugün kimse Keltler veya Finikeliler ya da Akaların varlığından bahsedemez. Tarihin

karanlıklarına gömülmüş Kolhklar veya İberlerin, İskit veya Sarmatların, Hazar veya Hititlerin Meskh ve Cavakhların bugün de yaşadıklarını söylemek saçmalıktır. Ama Şevardnadze eski mitlerde adı geçen Meskhler için kararname, ardından bir de şu belgeyi imzalamıştı:

Gürcistan Devlet Başkanının Emri

30.04.1994, Sayı: 71

Hükûmet nezdinde Sürülmüş Meskhlerin Sorunlarını İnceleme ve Çözümleme Komisyonu kurulması hakkında

1944 yılında Samtskhe-Cavakheti'den sürülen Meskhlerin sorunlarını incelemek ve çözmek amacıyla:

1. Hükûmetin, Sürülmüş Meskhlerin Bazı Sorunlarını Çözümleme Komisyonu, Sürülmüş Meskhlerin Sorunlarını İnceleme ve Çözümleme Komisyonu'na dönüştürülsün.

2. Komisyon Başkanı görevine Gürcistan Başbakan Vekili İrakli Menagaraşvili getirilsin.

3. Bakanlar Kurulu, Komisyon için gereken çalışma şartları ve zemini sağlasın (kadrolar, mekan, nakliye ve haberleşme imkanları).

4. Komisyon Başkanı İ. Menagaraşvili, her üç ayda bir kez Komisyon çalışmaları hakkında bilgi vermekle görevlendirilsin.

BM ve AGİT tarafından kabul edilmiş anlaşmalar ve ayrıca Gürcistan Cumhuriyeti Devlet Başkanı'nın 18.05.1993 tarih ve 106 sayılı emri doğrultusunda Gürcistan Başbakanlığı **1944 Yılında Samtskhe-Cavakheti'den Sürülen Şahısların Vatana Dönüşlerine Dair- 589 Sayılı, 23 Ağustos 1994 tarihli** şu kararı kabul etmişti:

1. 1944 yılında Samtskhe-Cavakheti'den sürülen şahısların aşamalı olarak vatana dönüşlerini sağlamak üzere Gürcistan Başbakanlığı Nezdindeki Vatana Dönüş Dairesine ilk etapta vatana iade edilecek şahısların listesini hazırlamak için talimat verilsin. **1989-1991 tarihinde Gürcistan'dan mecburen göç eden ailelere öncelik tanınsın.**

2. Gürcistan Cumhuriyeti Başbakanlığına bağlı Vatana Dönüş Şubesi, Göçmen ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı ve Gürcistan Cumhuriyeti İnsan Hakları ve Milletlerarası İlişkiler Komitesi repatriasyon (vatana dönüş) ile ilgili yasa tasarısı hazırlasınlar.

3. Gürcistan Cumhuriyeti'nin Adalet Bakanlığı,

Tarım Bakanlığı, Başbakanlık Nezdindeki Repatriasyon Dairesi, Kadastr ve Toprak Rezervleri Genel Müdürlüğü, Göçmen ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü, ilgili devlet inşaat kuruluşları ve Gürcistan Bayındırlık Genel Müdürlüğü, ayrıca vatana dönen şahısların iskan edileceği ilçelerdeki yerel yönetimler ve makamlar, bu şahısların sosyal sorunlarının çözümünde azami düzeyde yardımcı olacaklardır (arsa tahsisi, müstakil ev proje ve inşaatı, göçmenlerin aile cüzdan ve belgelerinin muameleleri, uzun vadeli krediler, vergi muafiyetleri, istihdam sağlama, konut ve ev alım satımlarının hızlandırılması, metruk köylerin ihyası, ev ve konut değiş tokuşu, iskan yerlerinde sosyal hizmetler vb.).

4. Repatriasyon ile ilgili olarak Gürcistan Gümrük Genel Müdürlüğü, Karayolu Taşımacılığı Genel Müdürlüğü, Demiryolları Genel Müdürlüğü ve Hava Yolları Genel Müdürlüğü dönen şahıslara imkan dahilinde muafiyet sağlasın.

5. Gürcistan Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, vatana dönen şahısların çalışma ve sosyal güvenliği için tedbirler alsın.

6. Gürcistan Eğitim Bakanlığı:

- Vatana dönenlerin okul çağındaki veya daha büyük yaştaki çocuklarını okul ve kreşlere kaydetsin, onların uyum sağlayabilmeleri için özel bilimsel eğitim programlarıyla gerektiğinde eğitim yapılsın.

- Vatana dönüş kapsamındaki gençlerin her yıl belirli kontenjanla Gürcistan'daki okul ve üniversitelerde okumaları için kolaylık sağlansın.

- Üç ay içinde, vatana dönmüş gençler için tahsis edilen yurdun tamirati bitirilsin.

7. Gürcistan Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı, vatanlarına dönenlerin göç sırasında ve iskân yerlerinde güvenliklerini sağlasın.

8. Gürcistan Cumhuriyeti Başbakanlığı:

- Göçmen ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü, ilgili bakanlık ve genel müdürlüklerle birlikte, ayrıca ilgili ilçe ve bölgelerin yerel makamları, yönetim ve belediyeleri ile bir arada aşamalı olarak uzun vadeli dönüş planı hazırlasın, planda Gürcistan'ın ekonomik ve sosyal çıkarları dikkate alınsın, repatriasyonun süresi ve iskan yerleri belirtilsin.

- Gürcistan Göçmen ve İskan İşleri Genel Müdürlüğü ile birlikte Başbakanlık'a vatanlarına

dönerlerin statüleri, mali muafiyetleri ve tazminat hakları hakkında bilgi ve teklif sunsun.

- BM Göçmenler Yüksek Komiserliği nezdinde girişimlerde bulunmak suretiyle sürgün edilmiş ailelerin vatana dönüşleri için mali yardım istesin, bu amaçla uluslar arası kuruluşlarla işbirliği yapsın.

- BDT Devlet Başkanları Konseyi tarafından sürgün edilmiş şahıslara mali yardım sağlanması ve tazminat verilmesi meselesinin görüşülmesi hakkında teklif hazırlasın ve Başbakanlığa sunsun.

- Vatana dönerlerin göçü hakkında ilgili devletlerle anlaşma imzalamak için görüşmeleri başlatsın.

- Gürcistan Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı tarafından vatana döner şahısların dilekçeleri esasında kimliklerinde düzeltme yapılması için teklif hazırlansın.

- Gürcistan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı, İnsan Hakları ve Milletlerarası İlişkiler Komitesi ve Gençlik İşleri Bakanlığı'yla birlikte adaptasyon merkezi kurulması için program hazırlansın.

- Gürcistan Devlet Televizyon ve Radyo Şirketi ve Cumhuriyet Gazetelerinin yetkilileriyle birlikte repatriasyona tabi tutulan ve vatana döner kişilerin sorunlarına medyada geniş ve düzenli şekilde yer verilmesi, bu kişilerin çıkarlarını Gürcistan Devletinin menfaatleriyle organik olarak uzlaştırılması için yayın politikası uygulansın.

- Gürcistan Devlet Matbaa ve Yayınevleri Genel Müdürlüğü ile birlikte Gürcüce ve yabancı dillerde **Gürcistan tarihi ve ayrıca Meskheta/ya tarihi üzerine** bilim kuruluşları ve yayınevleri tarafından gereken miktarda kitap, makale ve diğer eserler basılması için önlemler alınsın.

9. İşbu Kararın uygulanmasına ilişkin faaliyetler üzerinde kontrol yapılması için Gürcistan Bakanlar Kurulu'nun 303 sayılı ve 16.05.1993 tarihli kararı uyarınca kurulmuş Hükûmet Komisyonu görevlendirilsin.

O. Patsatsia

Gürcistan Cumhuriyeti Başbakanı
(imza, mühür)

Ne yazık ki bunların hepsi kâğıt üzerinde kalmış ve sadece propaganda amacı taşımıştır. SSCB

döneminde 'Gürcistan için güneş kuzeyden doğar' diye Moskova'ya yağcılık yapan bir politikacının imzaladığı aşağıdaki riyakârlık ve ırkçılık belgeleri de aynı şekilde Ahıskalıları ve kamuoyunu oy-alama amacıyla ortaya çıkmıştı: Gürcistan Devlet Başkanı'nin 09.12.1996 Tarihli ve 802 Sayılı Kararnamesiyle onaylanmıştır.

Gürcistan'dan Sürülen ve Vatana Döner Meskhelerin Hukuki ve Sosyal Sorunlarını Çözmeye Yönelik Devlet Programı

SSCB Devlet Savunma Komitesi'nin 31.07.1944 Tarihli ve 6279 Sayılı gizli Kararı uyarınca Gürcistan'ın güneyinden, ayrıca Samskhe-Cavakheti bölgesinden siyasi nitelikte bir ceza uygulaması olarak **Gürcüler dahil, belirli sayıda nüfus sürülmüştü**. Gürcülere yapılan bu etnik kıyım dönemin Sovyet rejimince gerçekleştirilmişti, **çünkü Gürcistan SSC fiilen devlet bağımsızlığı ve egemenliğine sahip değildi**.

Bağımsız ve demokratik Gürcistan, söz konusu nüfusu aklamak ve etnik kıyım sonuçlarını tedricen ortadan kaldırmak yoluyla çiğnenmiş haklarını iade etmeyi amaçlamaktadır ve vatana dönerler için öngörülen şunlardır:

1. Gürcistan vatandaşlığı verilmesi
2. Milliyet ve soyadlarını yeniden kazandırmak
3. Yürürlükteki yasalar uyarınca iktisadi teşvikler ve sosyal güvenlik sağlama
4. Adaptasyon ve topluma yeniden entegre olmaya yardımcı bulunma.

Gürcistan'ın sosyoekonomik ve siyasi durumuna bağlı olarak vatana dönüş süreci uzun bir dönemde gerçekleştirilecek ve:

- Mevcut iskan imkanları ve altyapıya göre aşamalı şekilde olacaktır;

- Gönüllülük ilkesi esas alınacaktır;

- İlk aşama yaklaşık 5.000 kişiyi kapsamak üzere 1997-2000 yıllarında gerçekleşecektir.

Buna göre 1997 yılında bu sayının %15, 1998'de %20, 1999'da %25 ve 2000 yılında da %35 kadarı kabul edilecektir.

Yıllık sayılara Gürcistan Parlamentosu'nca kesinlik kazandırılır.

1988-1991 yılları arasında Gürcistan'ı terk etmek zorunda kalan ve Gürcistan dışında oturan Meskheler söz konusu kotaya dahil edilmeyeceklerdir.

Vatana dönüş için Hukuki Zemin

1. Gürcistan Adalet Bakanlığı, 1996 yılı içinde Hükûmete Siyasi Cezaların Kurbanlarının Aklanması ve Haklarının İadesi Hakkında yasa tasarısını takdim edecektir.

2. 1997 yılının ilk üç ayı içinde Gürcistan Sığınmacılar, Göçmenler ve İskan İşleri Bakanlığı, Sürülmüş Meskhlerin Vatana Dönüşlerini Sağlama Hakkında Karar tasarısını Parlamento'ya sunacaktır.

3. Adı geçen Bakanlık, yine aynı süre içinde Meskhlerin sorunlarını Çözmeye Yönelik Karar Tasarısını hazırlayacak ve Cumhurbaşkanı'nın imzasına sunacaktır.

4. Gürcistan Dışişleri Bakanlığı, 1997-1998 dönemi arasında ilgili taraflarla Anlaşma imzalanmasını öngören ve Gürcistan Devlet Başkanı'nın 106 sayı ve 18.05.1993 Tarihli Emri'nin 1. Maddesinde yer alan hususu gerçekleştirecektir...

1940'lı Yıllarda Güney Gürcistan'dan Sürgün Edilmiş Nüfusun Vatana Kavuşturulması ve Haklarının İadesine İlişkin Hükûmet Komisyonu Kurulması Hakkında Gürcistan Devlet Başkanı'nın 104 Sayı ve 14 Mart 1999 Tarihli
Kararnamesi

SSCB Devlet Savunma Komitesi'nin 31.07.1944 Tarih ve 6279 sayılı Kararnamesi uyarınca siyasi ceza uygulaması olarak Güney Gürcistan'dan, özellikle Samtskhe-Cavakheti (Meskhetya) bölgesindeki nüfusun bir kısmı tehcir edilmişti. Sürülmüş halkın sorununu çözmek, bağımsız ve demokratik Gürcistan devleti için hayati meseledir. **Gürcistan'ın bağımsızlığa yeniden kavuşturulması bu sorunu çözmeye zemin oluşturmuşken dışarıdan müdahaleler, iç siyasi kargaşa, ülkemizin arazi bütünlüğüne bölücü tecavüz, bunların sonucunda yaklaşık 300 bin Gürcü vatandaşının sığınmacı durumuna düşmesi, genel durumun vahim derecede kötüleşmesi bu konuda gelişmeleri engellemiştir. Bu nedenlerle Sürgün Edilmiş Meskhlerin Gürcistan'a Dönüşü, Hukuki ve Sosyal Sorunlarının Çözümüne Yönelik Devlet Programı Hakkında Gürcistan Devlet Başkanı'nın 802 sayı ve 9 Aralık 1996 Tarihli Kararı yerine getirilememiştir.**

1944'te Meskhetya'dan sürülmüş nüfusun haklarının iadesi, vatana dönüşü ve entegrasyonu için yasal zemin hazırlamaya yönelik Avrupa Konseyi Parlamento Assamblesinin önerisini (6. Düzeliş) yerine getirmek amacıyla Gürcistan'ın ulusal çıkarlarını dikkate alarak, sürülen ve dönüş yapan halkın sosyal ve hukuki sorunlarına

uluslararası hukuk ilkeleri ve standartları uyarınca çözüm bulmak üzere:

1. Gürcistan parlamentosu ve hükûmet üyelerinden, ayrıca sivil toplum örgütlerinin önde gelen temsilcilerinden oluşan aşağıdaki Komisyon kurulsun:

2. Hükûmet Komisyonu, aynı zamanda bakanlıklar, resmi kuruluşlar, bilirkişiler ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinden oluşan çalışma grupları oluşturacaktır.

3. İki ay içinde aşağıdakiler hazırlanarak hükûmetin görüşüne sunulacaktır:

a. Vatana dönüşü aşamalı olarak gerçekleştirmek üzere hukuki yasal zemin sağlamak için yasa tasarısı;

b. Vatana dönüş için uzun ve kısa vadeli program tasarıları;

4. Komisyon Başkanı V. Lordkipanidze, komisyon faaliyetleri hakkında hükûmete periyodik raporlar sunacaktır.

5. Gürcistan Devlet Başkanı'nın Sürgün Edilmiş Meskhlerin Gürcistan'a Dönüşleriyle İlgili Olarak Hukuki ve Sosyal Sorunlarının Çözümü için Devlet Programı Hazırlanması Hakkında 802 Sayı ve 09.12.1996 tarihli Kararname geçerli sayılsın.

E. Şevardnadze
(mühür, imza)

1995 yılında Şevardnadze Gürcü-Türk Kültür ve Dayanışma Vakfı Genel Müdürü Mevlüt Artvinli, birlikte çalışmayı teklifi ile bizi vakfın Ankara'daki ofisine davet etmişti. Kendisi rahmetli Turgut Özal'ın sabık yaveriydi. Dedim ki, Ahıskalı Türkleri Gürcistan'a kabul etmiyorlar, sizse burada utanmadan Gürcistan Vakfı kurmuşsunuz. Bana aynen şöyle demişti: "Sizi kandırmışlar, siz aslında Gürcüsünüz." Artık dayanamamıştım: "Mevlüt Artvinli, demek oluyor ki Gürcü hükûmeti, bunca yıldır kendi halkının evlâtlarını dışarıda bırakacak ve sahip çıkmayacak kadar şerefsizdir."

Şevardnadze artık yalan söyleyemeyecektir, ancak onun yalan ve demagojisini sürdürenler hâlâ Tiflis'te iktidardadırlar. 1996 Kararnmesindeki 'Milliyet ve soyadlarını yeniden kazandırmak' hükmü ise resmî şekilde açıklanmış, arsız ve iğrenç ırkçılığın delili olarak tarihte yerini almıştır.